
КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МИРОВИХ СУДІВ В УКРАЇНІ

*Шериун Ксенія Петрівна,
студентка 3-го курсу юридичного факультету
Закарпатського державного університету*

Для сучасного українського суспільства не новою є проблема навантаженості судів загальної юрисдикції, одним із способів вирішення якої є впровадження мирових судів. Саме тому питання впровадження мирового судочинства є актуальним у наш час, адже за допомогою мирових судів можна розвантажити суди загальної юрисдикції, передавши їм частину справ, підсудних загальним судам.

Перш за все хотілося б зазначити, що дана тема є мало Чимало науковців займалося загальними проблемами, пов'язаними з судовою системою України, зокрема А.М. Бандурка, А.К. Безсмертний, В. Стефанюк, Л.І. Григор'єва, В. Маларенко та інші. Питанням мирового присягнули свої праці В.В. Дорошків, Д.А. Шигаль, В. Барвіцький, С.Є. Сілантьєва, В.М. Кампо, В.М. Тертишник, А.Ф. Єфимов, І.К. Піскарев, І.Г. Шаркова, А.А. Нелюбіна та інші.

Історичний аспект мирових суддів аналізували М.Г. Коротких, М.В. Немитіна, С.В. Лонська, С.В. Каширський та інші. Питаннями організації діяльності мирових судів займалися О.Н. Жаворонкова, Р.В. Шатовкіна.

Довгий час тема мирового судочинства залишалась поза увагою законодавців, однак останнім часом над цим питанням розпочато активну роботу. Зокрема, Партія регіонів і БЮТ передбачили мирові суди в своєму проєкті Конституції України, нещодавно було внесено на розгляд Верховної Ради України проєкт Закону України «Про мирових суддів територіальних громад»[1]. Згідно з Висновком головного науково-експертного управління, даний законопроєкт має чимало недоліків, але він вже свідчить про те, що інститут мирового судочинства буде формуватись і в нашій державі.

Для того, щоб отримати відповідь на низку питань, в першу чергу, пов'язаних з кадровим забезпеченням їх діяльності.

Приступаючи до аналізу цих проблем, необхідно зауважити, що в основі його ми взяли проєкт Закону України «Про мирових суддів територіальних громад».

Найважливіше питання, яке турбує розробників, стосується вимог до особи, яка може претендувати на посаду мирового судді. На наш погляд, безспірними вимогами, що випливають з положень Конституції є наявність громадянства України та відсутність судимості. Видається можливим додати до таких положень також довіру, повагу територіальної громади та авторитет серед жителів, якщо особа відповідає цим критеріям, це свідчить про її високі моральні якості.

На нашу думку, спірним є питання щодо необхідності володіння мовами, поширеними на території даної громади кандидатом на посаду мирового судді. Оскільки державною мовою Конституція України визначила українську мову, судочинство має здійснюватись українською мовою, а в разі потреби на судово засідання може бути запрошено перекладача. Ми вважаємо, що доцільніше виключити цей пункт із згаданого вище законопроєкту.

Ще одною спірною позицією є необхідність у мирового судді вищої юридичної освіти. Аналіз кваліфікаційних вимог до мирового судді дає підстави вважати, що правило про те, що у мирового судді може не бути юридичної освіти, суперечить такій вимозі, як наявність компетентності (навіть чи варто в правовій державі допускати, щоб особа без юридичної освіти розглядала, як це пропонується

у ст.12 законопроекту, справи про адміністративні правопорушення, про розірвання шлюбу та поділ майна подружжя, інші майнові спори між громадянами, справи про встановлення земельних сервітутів, про зобов'язання громадянина вчинити певні дії або утримання від вчинення певних дій, зміст яких зазначено в нормативно-правових актах органу місцевого самоврядування, й інші справи, які потребують глибокого знання права)[2]. Рішення мировим суддею правових спорів лише на підставі таких суб'єктивних критеріїв оцінки особистості, як справедливість, порядність і чесність, може призвести до ігнорування принципу законності і (з огляду на порядок обрання мирових суддів і припинення ними повноважень) – до обслуговування інтересів певних політичних сил.

Наступним питанням є визначення способу зайняття мировим суддею своєї посади. Згідно з проектом закону України «Про мирових суддів територіальних громад» кандидатури мирових суддів вносяться на розгляд сільських, селищних, міських, районних в місті (у разі утворення) рад з урахуванням поділу територіальної громади на мирові ділянки. Порядок внесення на розгляд відповідних місцевих рад кандидатур на посади мирових суддів визначається цим Законом, а також Статутом та Положенням про мирових суддів відповідної територіальної громади. На цих положеннях слід зупинитись детальніше. Згідно з тим самим законопроектом, одним з принципів діяльності мирових судів є незалежність та неупередженість[3]. Однак якщо врахувати запропоновану процедуру обрання мирових суддів, то ці принципи залишатимуться виключно декларативними. Виявляється, мирові судді висуватимуться, обговорюватимуться та обиратимуться депутатами відповідних рад. Отже мирові судді будуть посадовими особами, отримуватимуть заробітну плату за рахунок коштів місцевих бюджетів (ст.2 законопроекту). Іншими словами, вони будуть повністю залежні від апаратів місцевої влади, що суперечить принципам, задекларованим у ст.9 того ж законопроекту.

Таким чином, необхідно визначити спосіб, у який мирові судді займатимуть свої посади. Оскільки інститут мирового судочинства відноситься до гілки судової влади, то ми пропонуємо обрання мирових суддів закріпити за конференціями суддів. Отже до повноважень конференцій суддів необхідно внести положення про обрання ними мирових суддів. На наш погляд, саме такий спосіб зайняття судьями своїх посад є найефективнішим. Саме у цьому випадку буде забезпечено принцип незалежності та неупередженості.

Як відомо, деякі науковці та практики дотримуються думки, про те, що мирових суддів повинно обирати населення того чи іншого мирового округу [4]. Зокрема, на переконання экс-міністра юстиції України М.Онїщука, необхідно розглянути можливість запровадження інституту мирових суддів (за умови вдосконалення конституційного регулювання судочинства), що сприятиме наближенню Феміди до людей і розвантаженню судів. За його словами, не секрет, що це якраз та категорія суддів, які можуть і повинні обиратися громадянами. Оскільки за своєю природою це напівдержавні суди, вони б мали взяти до свого розгляду велику кількість справ, які безпосередньо стосуються побутових та інших інтересів громадян та можуть бути вирішені без звернення до розгалуженої та складної системи державних судів[5].

В.В. Дорошков зазначає, що «Вибори мирових суддів – це найбільш демократичний порядок наділення їх повноваженнями»[6], але зважаючи на рівень правової культури населення, на рівень правового нігілізму в суспільстві, можна зробити висновок, що введення виборності мирових суддів є передчасним.

Крім того, важливими залишаються матеріальний аспект та так званий «людський фактор». Необхідно звернути увагу на ту суму коштів, яка витратиться

на організацію виборчих процесів мирових суддів (на утворення виборчих округів, комісій, друк бюлетенів тощо). Інша сторона «виборів» суддів – це «людський фактор». Мається на увазі те, що рішення суду ніколи не задовольняють обидві сторони процесу. Таким чином, у 50% справ саме той суддя, який розглядав справу, «заслуговуватиме» негативну репутацію серед населення, що навряд чи забезпечить йому перемогу на «мирових виборах».

Таким чином, кандидати на посаду судді мирового суду мають відповідати певним вимогам. Окрім загальних положень, на нашу думку, слід додати вищу юридичну освіту, оскільки саме відповідний фаховий рівень підготовки суддів повинен забезпечити всебічний та об'єктивний розгляд справи. Щодо способу зайняття мировими судьями своїх посад, то ми пропонуємо довірити їх обрання конференціям суддів, оскільки, спираючись на численні дослідження, жоден з інших способів не є доцільним для нашої держави на сучасному етапі.

Підсумовуючи все вищевикладене, можна зробити висновок, що для побудови ефективного мирового судочинства в Україні, перш за все, необхідно підготувати нормативну базу щодо кадрового забезпечення мирових судів: внести зміни до вже існуючих законів та прийняти Закон України «Про мирових суддів територіальних громад».

Література:

1. Проект Закону України «Про внесення змін до Конституції України» : за станом на 5 червня 2009 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://vovremya.info/art/1244192983.html>
2. Хавронюк М. І. Нужны ли Украине мировые суды? / М.І. Хавронюк, С.М. Мироненко // [Електронний ресурс]. – Дзеркало тижня / Влада. – 2009. – № 24 (725). – Режим доступу до ресурсу: <http://www.zn.ua/1000/1050/66589/>
3. Висновок на проект Закону України «Про мирових суддів територіальних громад». [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу :http://gska2.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc4_1?id=&pf3511=33557
4. Долежан В.В. Безсила справедливість. Депутати хочуть створити слабкі та слухняні мирові суди. // [Електронний ресурс]. – Закон & Бізнес. – 2008. – № 50. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.zib.com.ua/article/1229383970743/>
5. Великодна О.В. У спорі не народжуються зміни. Учасники парламентських слухань залишилися кожен зі своєю правдою / О. В. Великодна, О.А. Кириєнко // Закон і Бізнес. — 2009. — № 13 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.scourt.gov.ua/clients/vs.nsf/0/18AC3F612A2C4D1DC22575990026C5D5?OpenDocument&CollapseView&RestrictToCategory=18AC3F612A2C4D1DC22575990026C5D5&Count=500&>
6. Дорошков В. В. Мировой судья. Исторические, организационные и процессуальные аспекты деятельности. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до книги.: <http://www.pravoteka.ru/lib/grazhdanskiy-process/0005/7.html>
7. Апостолова Н.Н. Мировые суды в Российской Федерации : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.01.09 / Н. Н. Апостолова / [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.law.edu.ru/book/book.asp?bookID=82548>
8. Кононенко В. И. Мировой суд : Опыт становления и развития : Уголовно-процессуальный аспект. / Кононенко В. И. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу :<http://www.law.edu.ru/book/book.asp?bookID=1176104>
9. Разъяснения о порядке обжалования решений мировых судей по административным делам и о компетенции Уполномоченного по жалобам на судебные

решення / [Електронний ресурс].– Режим доступу до ресурсу: ombudsman.midural.ru/files/484cf6956c2e8.doc

10. Маляренко В. Т. Суд, правоохоронні та правозахисні органи України. / В.Т. Маляренко/ [Електронний ресурс].– Режим доступу до ресурсу: <http://ebk.net.ua/Book/SptpoU/1-2/241.htm>

Науковий керівник – Свида Т.О., к.ю.н., доц.

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ РЕПРОДУКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ. СУРОГАТНЕ МАТЕРИНСТВО

Шкаран Іванна Іванівна,

студентка 4-го курсу юридичного факультету

Київського національного університету ім. Т. Шевченка

В соціальному житті допоміжні репродуктивні технології є дуже актуальним явищем, що потребує уваги та розвитку правового підґрунтя, оскільки програма сурогатного материнства допомагає дуже багатьом сім'ям. Проте розвиток науки і техніки випереджає морально-правову адаптацію суспільства до нових досягнень. В Україні на даному етапі розвитку законодавства впровадження репродуктивних технологій, і насамперед сурогатного материнства одне з найменш закріплених питань у царині сімейно-правових відносин, і юридичній практиці вцілому.

Під сурогатним материнством необхідно розуміти запліднення жінки, шляхом імплантації ембріона з використання генетичного матеріалу подружжя, з метою виношування і народження дитини, яка в подальшому буде визнана такою, що походить від подружжя.

На сьогоднішній день найбільш прогресивною державою у цьому питанні є США. Штат Каліфорнія вважається світовим центром сурогатного материнства, де надаються міжнародні послуги сурогатних матерів. В даному штаті законодавчо закріплений принцип, відповідно до якого всі права на дитину, народжену за допомогою сурогатної матері належать генетичним батькам. Хоча перша країна, в якій було впроваджено сурогатне материнство є Англія, в якій перша дитина даним шляхом з'явилася у 1978р.

На сьогоднішній час питання легалізації сурогатного материнства у різних країнах вирішується по-різному. Так наприклад, існують країни, в яких воно повністю заборонене (Німеччина). Ряд певних країн дозволяє лише некомерційне сурогатне материнство (Норвегія, Іспанія, Швейцарія). У Канаді ж сурогатне материнство хоч і дозволене, але договір між сурогатною матір'ю не має юридичної сили, тобто у випадку бажання залишити народжену дитину собі, у сурогатної матері є повне право на це.

Україна належить до тих країн, які на законодавчому рівні закріплюють правові можливості застосування сурогатного материнства (зокрема, комерційного).

На сьогодні дане питання в Україні регулюється Сімейним Кодексом України, а саме ст. 123 «Визначення походження дитини від батька, матері при штучному заплідненні та імплантації зародка», Законом України «Про трансплантацію органів та інших анатомічних матеріалів людини» від 16 липня 1999 р.; Наказом Міністерства охорони здоров'я «Про затвердження Інструкції про порядок застосування допоміжних репродуктивних технологій» від 23.12.2008 р. № 774.